

Onderwerp: inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp in de WMO

Aanpassing van het abonnementstarief in de WMO naar een inkomensafhankelijke eigen bijdrage vanaf 65 jaar voor Huishoudelijke hulp ligt ter consultatie voor. Deze aanpassing is ingegeven door relatief grote toename van met name het gebruik van huishoudelijke hulp door ouderen. Met die toename wordt een groot beslag gelegd op het budget van de gemeente, zo stelt de nota van Toelichting. Terwijl, zo is de gedachte, deze groep ouderen in de regel zelf financieel in staat is huishoudelijke hulp te betalen.

Met deze inbreng gaan we in op de specifieke situatie voor mensen met een levenslange en levensbrede beperking en hulpvraag. We pleiten ervoor om deze groep uit te zonderen van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp in de WMO. Dit is duidelijk een andere groep dan de groep mensen die op latere leeftijd ouderdomsbeperkingen krijgen en een beroep gaan doen op de overheid. Mensen met ouderdomsbeperkingen hebben vaak lichte veelal uniforme voorzieningen nodig zoals een paar uur huishoudelijke hulp. Zij kunnen deze hulp vaak zelf betalen omdat ze een werkzaam leven achter zich hebben.

Afbakening doelgroep¹

We geven hier een afbakening van mensen met een levenslange en levensbrede fysieke handicap:

Levenslange ernstige fysieke handicap², als gevolg van bijvoorbeeld een dwarslaesie, spina bifida met scoliose en of cerebrale parese et cetera.

Levensbreed: onbeperkt mee kunnen doen in de samenleving. Vanuit dit perspectief zijn zaken als wonen, werk, relaties, ouderschap, seksualiteit en zingeving van belang

Mensen die zelfstandig willen functioneren en wonen, die voor dit zelfstandig functioneren zijn aangewezen op zorg (ZVW) en ondersteuning (WMO) of een somatische WLZ-indicatie

Aanleiding van invoering van het abonnementstarief in 2019

De aanleiding voor de invoering van het abonnementstarief was dat de overheid iets wilde doen aan de stapeling van kosten. Mensen met een beperking en of chronische ziekte kregen vóór 2019 vaak te maken met hoge kosten en een wirwar aan regels. Denk hierbij aan het eigen risico in de zorg de eigen bijdrage voor de WMO. Daarnaast wilde men een eenvoudige regeling, die voor burgers begrijpelijk en transparant was. Met het invoeren van het abonnementstarief zou ook bespaard worden op de uitvoeringskosten van het CAK.

De redenen die toen ten grondslag lagen aan de invoering van het abonnementstarief gelden nog steeds, zeker voor de groep levenslang, levensbreed.

¹ Zoals gedefinieerd in de verkenning van VWS Levenslang, levensbreed (on)beperkt. 20 december 2021.

² In deze inbreng benoemen we expliciet de situatie voor de groep levenslang en levensbreed met een fysieke beperking. Of er ook een uitzondering gemaakt zou moeten worden voor mensen met andere beperkingen zoals bijvoorbeeld een psychiatrische of verstandelijke beperking zou onderzocht moeten worden.

Voorliggend besluit voor de wijziging van het abonnementstarief

Voordat wij ingaan op de voorgestelde wijziging van het uitvoeringsbesluit WMO 2015 over passende bijdrage huishoudelijke hulp, gaan wij hieronder eerst in op een aantal argumenten dat ten grondslag ligt aan de wijziging van het Besluit.

Argument 1: Verantwoordelijkheid lichtere zorgvormen

De WRR stelt dat de grenzen van collectieve verantwoordelijkheid voor lichtere zorgvormen ter discussie moeten blijven staan, zo staat in de nota van toelichting (hierna te noemen de nota) op dit concept Besluit.

Reactie van Coalitie voor Inclusie

Daar zijn wij het in principe mee eens voor mensen met ouderdomsbeperkingen. Voor de groep mensen met beperkingen die levenslang, levensbreed zijn, ligt dit anders. Voor deze groep is huishoudelijke hulp geen lichte zorgvorm maar een zware en essentiële, in die zin dat alle huishoudelijke taken overgenomen moeten worden omdat zij zelf niets in het huishouden kunnen doen en vaak structureel een hoog aantal uren huishoudelijke hulp nodig hebben.

Argument 2: Afremmen gebruik Huishoudelijke hulp

Het beoogde doel en de verwachting van de invoering van een aparte eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp naast het abonnementstarief voor andere WMO-voorzieningen, is dat de groei in het gebruik van huishoudelijke hulp wordt afgeremd, en dat mensen zelf huishoudelijke hulp zullen gaan regelen op de particuliere markt.

Reactie van Coalitie voor Inclusie

Voor mensen met ouderdomsbeperkingen die een paar uur huishoudelijke hulp per week nodig hebben, begrijpen wij dit doel. Bij mensen met beperkingen die levenslang, levensbreed zijn, is echter niets af te remmen omdat zij zich zonder hulp niet kunnen redden. Een particuliere hulp regelen op de particuliere markt drukt zwaarder op deze groep, omdat zij vaak een hoog aantal uren hulp nodig hebben. Zij worden dus gedwongen om de hoge gezinsinkomensafhankelijke eigen bijdrage te betalen, kunnen daar niet onderuit komen. En zo wordt de stapeling van extra kosten voor levenslang levensbreed verhoogd terwijl het doel van het abonnementstarief was deze te verlagen. Concluderend: voor mensen levenslang, levensbreed is de eigen bijdrage geen remmiddel maar een boete op gehandicapt of ziek zijn. Dit blijkt ook uit de monitor van het abonnementstarief: Bij een aanzienlijk deel van de populatie die een beroep doet op de WMO, onder wie cliënten met een chronische ondersteuningsbehoefte, is van calculerend gedrag in het geheel geen sprake.

Argument 3: Complexiteit en onduidelijkheid van de regeling voor alle partijen

Een andere reden voor invoering van het abonnementstarief was dat het voor burgers veel overzichtelijker en eenvoudiger werd. Mensen weten meteen waar ze aan toe zijn wat betreft de eigen bijdragen en worden niet geconfronteerd met naheffingen achteraf. Hierdoor is ook de regeldruk afgenomen.

Reactie van Coalitie voor Inclusie

In de nota wordt echter aangegeven dat met de invoering van een nieuwe inkomensafhankelijke systematiek voor de eigen bijdrage van de huishoudelijke hulp de complexiteit van de eigen bijdrage systematiek van de WMO 2015 weer toeneemt. Het wordt voor cliënten weer ingewikkelder om te

begrijpen wat de hoogte is van de eigen bijdragen. De toename van de regeldruk en de regellast is een ongewenst gevolg.

Argument 4: Uitvoeringskosten

Op basis van de nota lijkt de regeling waarschijnlijk meer te gaan kosten dan dat deze opbrengt. De daling van de gemeentelijke uitgaven zal structureel uit het gemeentefonds worden gehaald. Dit is 95 mln. Maar gemeenten krijgen wel extra financiële ruimte vanaf 2025. Dit is structureel 110 mln. Gemeenten lijken er financieel vrijwel niks mee op te schieten.

Uit de nota blijkt ook dat de besparing van de uitvoeringskosten van het CAK, namelijk structureel 15 mln op jaarbasis, teniet wordt gedaan door deze nieuwe regeling. Het CAK geeft aan dat zij vrezen voor hoge uitvoeringskosten, waarschijnlijk meer dan 10 mln structureel. Naast het feit dat volgens ons er een uitzondering gemaakt moet worden voor de groep levenslang, levensbreed is het ook nog maar de vraag of deze regeling überhaupt voor gemeenten oplevert wat men ervan verwacht.

Toelichting op het onderscheid tussen levenslang, levensbreed en ouderen

1. Verschil in gevolgen sturing op inkomen voor de groep levenslang, levensbreed

Het voorstel van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage is gebaseerd op de financiële draagkracht van het huishouden. Daarbij wordt er impliciet van uitgegaan dat het netto besteedbare inkomen van alle groepen mensen vergelijkbaar is. Dat is het niet. Het eigen risico, de eigen bijdragen, de extra medicijnkosten en dergelijke zijn structureel hoge bedragen die van het netto besteedbare inkomen van mensen met een levenslang en levensbrede beperking gaan. Het netto besteedbaar inkomen van mensen met een levenslang en levensbrede beperking is niet vergelijkbaar met het netto besteedbare inkomen van anderen, ook niet van ouderen. Hun extra kosten zijn al jaren structureel en betreft een breed aantal ondersteuningsbehoeften, dus niet alleen huishoudelijke hulp. Sturing op inkomen, lijkt in theorie een valide en eerlijk argument, maar is dat niet gezien het feit dat het netto financiële plaatje voor deze groep heel anders uitwerkt.

1.1. Toelichting stapeling van zorgkosten

Met name mensen met een levenslange en levensbrede handicap en of chronische ziekte worden getroffen door de stapeling van (zorg)kosten. Zij zijn niet alleen elk jaar hun eigen risico kwijt, zij hebben structureel te maken met eigen bijdragen voor diverse hulpmiddelen en voorzieningen, structureel met hoge extra kosten voor noodzakelijke medicijnen die niet vergoed worden uit het basispakket. Daarnaast hebben zij *structureel* meer of hogere kosten voor verschillende zaken zoals: Energie, extra kosten voor vervoer, extra parkeerkosten, kosten in verband met het bezorgen van boodschappen, extra telefoonkosten. Deze kosten zijn levenslang en daarmee onafhankelijk van de leeftijd van deze persoon.

2. AOW gerechtigde leeftijd als inkomensgrens

In het voorstel dat voorligt gaan meerpersoonshuishoudens waarvan beide partners de AOW gerechtigde leeftijd hebben bereikt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage betalen voor huishoudelijke hulp. Dat is, zoals gezegd, te begrijpen op basis van het gegeven dat de toegenomen vraag naar huishoudelijke hulp voornamelijk bestaat uit ouderen boven de AOW gerechtigde leeftijd. Echter voor de groep mensen met een levenslang, levensbrede beperking en of chronische ziekte verandert er niets vanaf hun AOW gerechtigde leeftijd, hun ondersteuningsbehoefte wordt niet groter, maar zal net zo groot en zwaar zijn als de jaren daarvoor. Tegelijkertijd zal hun inkomen juist vaak dalen bij het bereiken van de AOW gerechtigde leeftijd. Het is dus zeer onwenselijk en

discriminatoir om voor deze groep op deze leeftijd een (gezins)inkomensafhankelijke eigen bijdrage te gaan invoeren. Het VN-verdrag Handicap verbiedt discriminatie op grond van handicap. General Comment 6 verwijst daarbij expliciet naar discriminatie als gevolg van de extra kosten die de handicap met zich meebrengt (zie bijlage: General Comment 6)

Conclusie

De argumenten die ten grondslag liggen aan het invoeren van een inkomensafhankelijke regeling voor huishoudelijke hulp vanaf 65 jaar, gelden niet voor de groep mensen met beperkingen die levenslang, levensbreed zoals hierboven gedefinieerd. Deze groep heeft geen calculerend gedrag vertoond als gevolg van invoering van het abonnementstarief. Dit is logisch, want deze groep heeft huishoudelijke hulp altijd nodig gehad en zal deze hulp ook levenslang nodig blijven hebben. Het gaat bij deze groep om veel meer uren huishoudelijke hulp dan slechts 2 uur per week, en het is daarmee geen lichte zorgvorm. Het heffen van gezinsinkomensafhankelijk eigen bijdrage is voor deze groep een straf op het gehandicapt en of chronisch ziek zijn. En zorgt voor een toename van de stapeling van zorgkosten, waar deze groep het hele leven mee te maken heeft. Voor hen zou het abonnementstarief voor huishoudelijke hulp moeten blijven gelden, ook na de AOW gerechtigde leeftijd.

Namens de Coalitie voor Inclusie,
Margit van Hoeve
Secretaris
E-mail: info@coalitievoorinclusie.nl

Bijlage: General Comment 6 uit het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap

Convention on the Rights of Persons with Disabilities

Distr.: General
26 April 2018

Original: English

Committee on the Rights of Persons with Disabilities

General comment No. 6 (2018) on equality and non-discrimination*

I. Introduction

1. The aim of the present general comment is to clarify the obligations of States parties regarding non-discrimination and equality as enshrined in article 5 of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities.

2. The Committee is concerned that the laws and policies of States parties still approach disability through charity and/or medical models, despite the incompatibility of those models with the Convention. The persistent use of such paradigms fails to acknowledge persons with disabilities as full subjects of rights and as rights holders. In addition, the Committee notes that the efforts by States parties to overcome attitudinal barriers to disability have been insufficient. Examples include enduring and humiliating stereotypes, and stigma of and prejudices against persons with disabilities as being a burden on society. In response, it is critical that persons with disabilities, through their representative organizations, play a central role in the development of legal and policy reforms.

3. The broadening of anti-discrimination laws and human rights frameworks has led to extended protection of the rights of persons with disabilities in many States parties. Nevertheless, laws and regulatory frameworks often remain imperfect and incomplete or ineffective, or reflect an inadequate understanding of the human rights model of disability. Many national laws and policies perpetuate the exclusion and isolation of and discrimination and violence against persons with disabilities. They often lack a recognition of multiple and intersectional discrimination or discrimination by association; fail to acknowledge that the denial of reasonable accommodation constitutes discrimination; and lack effective mechanisms of legal redress and reparation. Such laws and policies are commonly not regarded as disability-based discrimination because they are justified as being for the protection or care of the persons with a disability, or in their best interest.

N.Artikel 28 betreffende behoorlijke levensstandaard en sociale bescherming

68. Zoals in lid 59 van de general comment nr. 3 van het VN-Comité staat, is armoede zowel een veroorzakende factor als het gevolg van meervoudige discriminatie. Het niet toepassen van het recht van personen met een handicap op een behoorlijke levensstandaard voor henzelf en hun gezin is in strijd met de doelstellingen van het Verdrag. Dit probleem is met name zorgwekkend voor personen met een handicap die

*

Adopted by the Committee at its nineteenth session (14 February–9 March 2018).

in armoede of zelfs in bittere armoede leven. Om een behoorlijke levensstandaard te bereiken die vergelijkbaar is met die van anderen, hebben personen met een handicap meestal bijkomende kosten. Met name voor kinderen of oudere vrouwen met een handicap die in armoede of zelfs bittere armoede leven zijn hierbij benadeeld. **De Staten die Partij zijn bij dit Verdrag, moeten doeltreffende maatregelen nemen om personen met een handicap in staat te stellen de bijkomende kosten in verband met handicaps te dekken.** Staten die Partij zijn bij dit Verdrag, moeten onmiddellijk maatregelen nemen om personen met een handicap die in armoede of zelfs bittere armoede leven het absolute minimum te bieden in de zin van voldoende voeding, kleding en huisvesting.³

69. Op het gebied van sociale bescherming zijn de Staten die Partij zijn bij dit Verdrag verder verplicht een sociale beschermingsbodem in te voeren.

³ Zie Comité Economische, Sociale en Culturele Rechten general comment nr. 3 (1990) over de aard van de verplichtingen van de Staten die Partij zijn, lid 10.